

Observations- og handleplan for okklusionsudvikling hos 3- 18 årige

Guide for tandlæger og tandplejere

Dentition, okklusion, pladsproblemer og funktion

3 - 5 årige	<i>Eruptionsafvigelser og funktionelle malokklusioner</i>
<p>DENTITION</p> <p>Eruptionsafvigelser:</p> <p>6 ± 6</p> <p>Impaktering af mælkemolarer</p> <p>OKKLUSION</p> <p>Invertering og / eller krydsbid:</p> <p>FUNKTION</p> <p>Frontalt åbent bid, krydsbid:</p>	<p><i>OBS: Ektopi, standset eruption</i></p> <ul style="list-style-type: none">• evt. TP-springs eller lignende, da beslibning eller ekstraktion af primære tand giver pladstab <p><i>OBS: hæmmet højdeudvikling af processus alveolaris, uønskede tandkipninger, spec. 6±6.</i></p> <ul style="list-style-type: none">• opbygning eller ekstraktion af mælkemolarer <p><i>OBS: Tvangsføring</i></p> <ul style="list-style-type: none">• forsøge beslibning hvis muligt• suttevaner forsøges brudt <p><i>OBS: Suttevaner / tungedysfunktion</i></p> <ul style="list-style-type: none">• forsøge beslibning hvis muligt• suttevaner forsøges brudt

<p>6 - 8 årige</p>	<p><i>Eruptionsafvigelser, funktionelle malokklusioner og pladsproblemer</i></p>
<p>DENTITION</p> <p>Eruptionsafvigelser / pladsproblemer:</p> <p>Incisiver: Afvigelser i forhold til det normale eruptionsmønster</p> <p>6 ± 6</p> <p>Impaktering af mælkemolarer</p> <p>OKKLUSION</p> <p>Store horisontale overbid:</p>	<p><i>OBS: Ektopi / misdannelse (f.eks. efter traume); agenesi, eruptionshindring (f.eks. mesiodens)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • tag enoral røngtenoptagelse, hvis en primær tand ikke er fældet ½ år efter den kontralaterale. Tilsvarende ved forskel i frembrudstidspunkt af permanente tænder. • evt. intervention <p><i>OBS: Ektopi; standset eruption</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • TP-springs eller lignende, da beslibning eller ekstraktion af primære tand giver pladstab <p><i>OBS: Hæmmet højdeudvikling af processus alveolaris, uønskede tandkipninger, specielt 6±6. Agenesi obs pro</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opbygning eller ekstraktion af mælkemolar <p><i>OBS: Insufficient læbelukke og gingival påbidning, alvorlige psykosociale problemer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ses af spec.tdl. (Intervention og tidspunkt for denne vægtes i forhold til risikovurdering og generelt behandlingsbehov)

<p>Underbid, invertering og / eller krydsbid:</p>	<p><i>OBS: Tvangsføring, asymmetri</i></p> <ul style="list-style-type: none">• evt. tidlig interseptiv behandling for at ophæve malokklusion, tvangsføring og eventuelle pladsproblemer (eks.: transversal ekspansion med plade eller QH; protraktion med face mask)
<p>PLADSPROBLEMER</p> <p>Udtalt trangstilling i fronten:</p>	<p><i>OBS: Retention; udtalte enkelttandsfejl</i></p> <ul style="list-style-type: none">• evt. slibeterapi eller ekstraktion af mælketænder for at mindske enkelttandsfejl. (Intervention vægtes i forhold til formodet senere behandlingsbehov)
<p>FUNKTION</p> <p>Frontalt åbent bid, krydsbid:</p>	<p><i>OBS: Fingersutning, tungedysfunktion</i></p> <ul style="list-style-type: none">• sutteuvane forsøges brudt• evt. tidlig behandling for at normalisere tungefunktionen (tungegitter)

9 – 13 årige	<i>Afvielser i hjørnetands- og sidetandsskiftet samt afvielser, der har afventet optimalt behandlingstidspunkt</i>
<p>DENTITION</p> <p>Afvielser i forhold til det normale eruptionsmønster:</p> <p>Hjørnetænder</p> <p>Præmolærer</p> <p>Impaktering af mælkemolærer</p>	<p><i>OBS: Ektopi, resorptionsrisiko 2+2, forsinket eruption, agenesi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 3+3 skal fra 9-10 års alderen kunne palperes tydeligt faciale i omslagsfolden. Hvis ikke tages enorale røntgenoptagelser for udredning. Ved den kliniske undersøgelser ”rokkes” med 03+03 på det for patienten normale fældningstidspunkt. Løsningen skal være nogenlunde ens i de to sider • 03+03 skal være skiftet på nogenlunde samme tidspunkt. Hvis ikke, tages enorale røntgenoptagelser for udredning <p><i>OBS: Persistens af mælkemolærer; ektopi, agenesi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • mælkemolærer skal skiftes på nogenlunde samme tidspunkt i begge sider. Ved udtalte forskelle tages enorale røntgenoptagelser for udredning <p><i>OBS: hindret højdeudvikling af processus alveolaris, elongation af antagonist(er), uønskede tandkipninger. Agenesi obs pro</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • evt. opbygning eller ekstraktion af mælkemolar (± pladsholder skal konfereres med specialtandlæge) • Ses af spec.tdl. hvis/ når der er > 2 mm impaktering

<p>OKKLUSION</p> <p>Sagittale / vertikale afvigelser:</p> <p>Store overbid / distal okklusion / dybt bid</p> <p>Underbid / mesial okklusion</p> <p>Transversale afvigelser:</p> <p>Krydsbid, saksbid, midtlinjeforskydninger</p> <p>PLADSPROBLEMER</p> <p>Udtalt trangstilling</p> <p>Udtalt spredtstilling</p>	<p><i>OBS: insufficient læbelukke og gingival påbidning, alvorlige psykosociale problemer</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Skal ses omkring 10-årsalderen af spec. tdl. m. henbl. på evt. vækstadapterende behandling. Speciel opmærksomhed overfor piger, der er langt i tandskiftet. De bør identificeres og sættes til visitation tidligt i DS3. <p><i>OBS: tvangsføring, slid på incisiver, ubalanceret vækst af mandiblen, alvorlige psykosociale problemer</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Skal ses af spec. tdl. <p><i>OBS: asymmetrisk kæbevækst, tvangsføring, bidlåsning, elongationsrisiko ved ustabil antagonistkontakt</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Skal udredes. Ses af spec. tdl. <p><i>OBS: frembrudshindringer, mulige hygiejneproblemer, elongationsrisiko ved ustabil antagonistkontakt, psykosociale problemer</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Skal udredes. Ses af spec. tdl. <ul style="list-style-type: none">• Skal udredes. Ses af spec. tdl.
---	--

<p>FUNKTION</p> <p>Aggravering af tidligere observerede ikke-behandlingskrævende afvigelser.</p> <p>Bidfunktionelle problemer.</p>	<p><i>OBS: Åbent bid, tungeuvane, læbefang, ganepåbidning, neglebidning f.eks. slid.</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Ses af spec. tdl. <p><i>OBS: Hovedpine, kæbeledslyde, muskelsmerter og nedsat gabeevne.</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Behandles efter gældende principper.
<p>HUSK INDBERETNING AF HANDLEPLAN FOR AGENESIPATIENTER TIL REGIONSTANDPLEJEN</p>	
<p>Vær opmærksom på den store individuelle variation i relation mellem dentalstadium og kronologisk alder. Børn, som skifter tænder tidligt, skal sættes til visitation tidligere end børn som skifter tænder sent.</p>	

<p>14-18 årige:</p>	<p><i>Afvielser i sidetandsskiftet samt forværring af trangstilling og incisale relationer</i></p>
<p>DENTITION</p> <p>Ikke erupterede permanente tænder / persisterende mælketænder:</p> <p>Impaktering af mælkemolarer:</p> <p>OKKLUSION</p> <p>Incisale relationer:</p> <p>Forøget horisontalt overbid</p> <p>Formindsket horisontalt overbid</p> <p>Forøget vertikalt overbid</p> <p>Formindsket vertikalt overbid</p>	<p><i>OBS: ektopi, forsinket eruption, agenesi</i></p> <p>Kontroller tidligere aftaler. Evt. udredning med rtg. Skal persisterende mælkemolarer evt. bevares? Er der lavet handleplan og sket indberetning til Regionstandplejen?</p> <p><i>OBS: hindret højdeudvikling af processus alveolaris. Agenesi obs pro</i></p> <p>Revision af behandlingsplan ved impaktering af mælkemolarer, der forventes bevaret. Evt. opbygning eller ekstraktion af mælkemolar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ses af spec.tdl. <p><i>OBS: læbelukke</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal udredes. Ses af spec. tdl. <p><i>OBS: forsinket UK-vækst med progeni-tendens</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal udredes. Ses af spec. tdl. <p><i>OBS: gingival påbidning?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal udredes. Ses af spec.tdl. <p><i>OBS: tungedysfunktion og/eller basalt åbent bid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal udredes. Ses af spec.tdl.

PLADSPROBLEMER	<i>OBS: forværring i forhold til tidligere</i> Er der risiko for gingival påbidning (f.eks. ved forværret UK-trangstilling)? <ul style="list-style-type: none">• Skal udredes. Ses af spec.tdl.
FUNKTION	
Aggravering af tidligere observerede ikke-behandlingskrævende afvigelser	<i>OBS: Åbent bid, tungeuvane, læbefang, ganepåbidning, neglebidning f.eks. slid.</i> <ul style="list-style-type: none">• Ses af spec. tdl.
Bidfunktionelle problemer	<i>OBS: Hovedpine, kæbeledslyde, muskelsmerter og nedsat gabeevne.</i> Behandles efter gældende principper

Rød tekst indikerer behov for konsultation ved specialtandlæge.